OIKEUSMINISTERIÖ

LAUSUNTO

Lainvalmisteluosasto
Lainsäädäntöneuvos Jari Salila

23.10.2018

*Eduskunnan ympäristövaliokunnalle*

# HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE LAIKSI YMPÄRISTÖNSUOJELULAIN MUUTTAMISESTA (HE 116/2018 VP)

Esityksessä ehdotetaan ympäristönsuojelulakiin lisättäväksi uusi 182 a §. Oikeusministeriö on antanut esitysluonnoksesta valmisteluvaiheessa lausuntonsa (31.8.2015 OM/79/43/2015), jossa esitetyt näkökohdat on pääosin otettu huomioon.

Oikeusministeriö esittää lausuntonaan seuraavan.

**Viranomaisen välittömät toimet pilaantumisen vaaran poistamiseksi**

Ehdotettu uusi 182 a § antaisi viranomaiselle nykyistä laajemmat valtuudet puuttua ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavaan toimintaan. Ehdotuksen mukaan viranomainen voisi ryhtyä terveyden tai ympäristön suojelemiseksi välttämättömiin ympäristön pilaantumisen ehkäisemis- ja rajoittamistoimiin, jos pilaantumisen vaaraa aiheuttavasta toiminnasta uhkaisi aiheutua vakavaa vaaraa ihmisten terveydelle tai vakavia ja huomattavia haittavaikutuksia ympäristölle.

Sääntelyn taustalla ovat ehdotuksen mukaan käytännössä esiinnousseet tilanteet, joissa ympäristönsuojelulain mukaiset hallintopakkokeinot ja niiden tehosteena käytettäviin uhkasakkoon, teettämis- tai keskeyttämisuhkaan nojautuvat viranomaisten toimivaltuudet toimia vakavissa ympäristön pilaantumisen vaaratilanteissa ovat osoittautuneet riittämättömiksi. Kyse on tilanteista, joissa vastuutaho on maksukyvytön, tuntematon tai tavoittamattomissa.

Esityksen perusteluista ilmenee, että säännöksen soveltamisalaan kuuluvia tilanteita on varsin vähän (5 tapausta viimeisen 5 vuoden aikana) ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavien toimintojen kokonaismäärään suhteutettuna.

| Käyntiosoite | Postiosoite | Puhelin | Faksi | Sähköpostiosoite |
|---|---|---|---|---|
| Eteläesplanadi 10<br>HELSINKI | PL 25<br>00023 VALTIONEUVOSTO | 02951 6001 | 09 1606 7730 | oikeusministerio@om.fi |

Mainittujen toimintojen ympäristöriskien poistaminen on lopulta jäänyt valtion hoidettavaksi konkurssimenettelyn yhteydessä.

Nykyinen ympäristönsuojelulain 181 § antaa valvontaviranomaiselle laajan toimivallan keskeyttää ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttava toiminta, joka lienee riittävä useimmissa tilanteissa. Ehdotettu YSL 182 a § antaisi viranomaiselle toimivallan ryhtyä sellaisiin toimenpiteisiin ympäristön pilaantumisen vaaraa ehkäisemiseksi, jotka kuuluvat toiminnanharjoittajan vastuulle. Säännös on varsin avoin ja viranomaiselle laajan harkintavallan jättävä, mutta sääntelyn soveltamisalaan kuuluvien tilanteiden moninaisuudesta johtuen toimivaltasäännöstä ei liene mahdollista kirjoittaa täsmällisempään muotoon. Sääntelyn hyväksyttävyyden kannalta on tärkeää, että toimivaltuutta rajaa vaatimus toimenpiteiden välttämättömyydestä ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi tai rajoittamiseksi.

**Toimenpiteistä aiheutuneiden kustannusten kohdentuminen ja kustannusten periminen**

Valtion valvontaviranomainen tekisi ehdotetun 182 a §:n 2 momentin mukaan päätöksen, jossa sisältäisi ratkaisun toimenpiteiden laajuudesta, niistä aiheutuneista kustannuksista ja kustannuksista vastaavasta tahosta. Kustannusten perintää toiminnanharjoittajalta on pidettävä asianmukaisena ratkaisuna toiminnanharjoittajien tasavertaisen kohtelun ja yleisen ympäristöoikeudellisen aiheuttamisperiaatteen näkökulmasta, vaikka tämä saattaa osoittautua tuloksettomaksi kuten esityksessä (s. 22) todetaankin.

Valtion valvontaviranomaisen asiassa antama päätös muodostaisi verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetun lain (706/2007) 1 §:n 1 momentissa tarkoitetun muun julkisoikeudellisen saatavan, jonka perimiseen sovellettaisiin mainittua lakia.